

Нині «Філософська думка» досягла символічного 90-річного ювілею. Звісно, цей тривалий період не був безперервною стрічкою сталого існування — дивно цього очікувати, зважаючи на буремні історичні події, що відбувалися впродовж такого тривалого часу. Відповідно змінювалося обличчя, зміст, сама назва журналу. Трохи історії.

Часопис був заснований у тодішній українській столиці, Харкові, Українським інститутом марксизму-ленінізму як «Прапор марксизму» 1927 року. Через три роки назва змінилася на «Прапор марксизму-ленінізму» Інституту філософії та природознавства (ще три роки — 1931—33 у Харкові). З 1934 року журнал переїжджає до Києва (до міста того року повернувся статус столиці) під назвою «Під марксо-ленінським прапором» як орган Інституту філософії (наступного року назву було уточнено: «Під марксистсько-ленінським прапором»). Але невдовзі, вже у 1936 році співробітники Інституту філософії були масово репресовані, а сам інститут (а разом з ним і журнал) припинив існування.

Інститут філософії був відроджений 1946 року, але відновлення журналу довелося очікувати ще 20 років. Він постав у 1969 році як «Філософська думка» і відтоді — вже близько півстоліття — має безперервну історію як провідний академічний журнал з філософії в Україні. У 1989—1997 роках видавався під назвою «Філософська і соціологічна думка» (ця назва відображала визрівання соціології як науки в структурі Інституту філософії АН УРСР; з кінця 1990 року відділення соціології виокремилася в самостійний Інститут соціології).

Так чи так, журнал залишався органом філософської спільноти, академічним форумом комунікації та інтелектуального життя (наскільки, звісно, соціальні обставини уможлилювали і таке життя, і саму філософську спільноту). Цим створюється гарний привід звернутися до сенсу, призначення і можливостей філософської періодики. Адже ювілеї постають не для святкувань (надто в нинішні кризові часи), а для того, щоб замислись над станом проблем.

Проблема наукової періодики в Україні набуває особливої значущості у зв'язку з кризовим станом науки й загалом наукової сфери в країні. Один з головних злочинів, вчинених можновладцями за доби незалежності проти українського суспільства і народу, полягає у руйнації потенціалу вітчизняної науки. Очевидно, що без інтенсивного та цілеспрямованого відновлення систематичних наукових досліджень Україна залишиться злидненою і безпорадною територією на маргінесі світового життя. А оскільки науковий прогрес вирішальною мірою залежить від дієдатності, креативності, організованості та наснаги наукового співтовариства, науковій періодиці — яка утворює становий хребет комунікації вчених — належить надзвичайно важлива роль. З цієї причини топ-темою останнього числа цього року обрано філософську періодику.

Наступний рік журнал планує розпочати обговоренням проблеми «Держава і громадянський протест», злободенність якої в поточних реаліях не потребує коментарів. Серед чільних тем, намічених редколегією для подальшого розгляду: евристичний та соціальний потенціал марксизму в сучасних умовах (один з аспектів — питання: «чи можливий новий Маркс» нині, в реаліях XXI століття?); комунікація та дискурс постправди; східні філософії та інші значущі теоретичні сюжети. Як перелік тем, так і інтелектуальне наповнення їх розгляду вирішальною мірою залежать від вас, шановні колеги — філософська спільното нашої країни. Тому — з надією на співпрацю!